

filmoteca *Litus*

Cristina Bedmar

Polítòloga

@crisbb96

El Gran Diccionari de la Llengua Catalana defineix el dol com «l'aflicció causada per la mort d'una persona estimada o, en general, per una gran desgràcia». Malgrat tenir clara la definició, un dels principals problemes de les societats occidentals és el de la gestió d'aquestes situacions o estats de dols, i en són un bon exemple els nombrosos estudis i materials sobre aquesta temàtica.

Per a una societat com la nostra, la gestió del dol ve molt marcada per la relació amb la mort que estableix la religió, ja que es pot considerar com la base de les normes socials que regeixen la nostra vida en comunitat. La mort habitualment és tractada com un tabú, especialment si es tracta d'un suïcidi, i es viu a través d'un sentiment molt negatiu.

El dol es pot afrontar des de diferents perspectives, tant individuals com col·lectives: alleujament, culpabilització o enuig en són algunes maneres. A banda, si hi sumem el factor del suïcidi, moltes vegades hi apareix també la incomprensió. Quelcom que acompanya aquest procés de dol i que, com dèiem, és una herència de la visió cristiana de la mort, és la de preservar l'honor de la

persona difunta. I és que, una vegada morta, hi ha un cert període de temps, per convenció social, en el qual es perdona tot allò negatiu o qüestionable que hagués pogut fer en vida.

Tots aquests elements són ben presents a la pel·lícula *Litus*, una adaptació de l'obra de teatre de Marta Buchaca (1979) dirigida per Dani de la Orden (1989). En aquest film, De la Orden compta amb un repartiment excepcional, com el premiat Quim Gutiérrez (1981), que va guanyar el guardó a millor actor de repartiment al Festival de Màlaga per aquest paper.

En aquest llargmetratge, De la Orden ens transporta a una reunió d'amics en la qual l'eix central és la figura d'un absent: el seu amic *Litus*, que es va suïcidar uns mesos abans. Cada personatge evoca un retrat diferent en la gestió del dol, però tenen un punt en comú: la precaució amb la qual parlen d'ell, i la sensació constant d'estar trencant un tabú en fer-ho.

Com afronten persones tan joves parlar de la mort, en general, i del suïcidi d'un amic en concret? Tal com ho fa la resta de la societat, ho fan des del tabú, des del no voler parlar del tema,

Com afronten persones tan joves parlar de la mort, en general, i del suïcidi d'un amic en concret?

i ahora, també des de les ganes de fer-ho, des de la tensió i les acusacions creuades. Sempre, però, parlant bé del difunt, és clar, com si tingués un expedient immaculat.

De la Orden intenta plasmar, en els sis personatges, sis maneres diferents d'afrontar el dol. Des de la negació del suïcidi per part del seu millor amic, malgrat haver fet ell el reconeixement del cadàver i saber les evidències mèdiques, fins a la relació del seu germà i la seva parella en el moment de la mort, basada en la necessitat mútua de mantenir viu el seu record.

És el seu germà qui ens situa en el punt d'inflexió: els comentaris superficials sobre la figura d'en Litus acaben quan posa sobre la taula unes cartes que, suposadament, va trobar com a «comiat» a casa seva en tornar de l'hospital el dia del suïcidi. Aquestes cartes generen unes expectatives en els personatges sobre el seu contingut, sobre si els resoldrà tots els interrogants de la seva mort. En definitiva, sobre si els oferirà la possibilitat d'un tancament de les seves relacions, fossin de les característiques que fossin, per poder començar a refer les seves vides.

Quan aquestes cartes no compleixen les expectatives, per fredes i impersonals, l'actitud políticament correcta s'acaba: els personatges es van sentint autoritzats a parlar malament d'ell, en admetre que, com tot ésser humà, no era perfecte i cometia errors. Les cartes, però, resulten falses: quan tots es giren cap al veritable autor, el seu germà, mentre intenten fer marxa enrere del que han dit, tot justificant el seu difunt amic, ell torna a alçar la veu, i el dol es fa més evident: enuig, incomprensió, i també autoinculpació. I és que ell, en el fons, sabia que en Litus no era feliç, sinó que sabia mentir molt bé. La voluntat del germà no és altra, al cap i a la fi, que la de donar als seus amics el tancament de relació que ell, a l'única carta real, no havia tingut.

És curiosa la capacitat d'una pel·lícula com aquesta, indefinida entre la comèdia i la tragèdia, amb certs punts d'instabilitat i molt orgullosa de seguir fidelment el patró d'aquest tipus de pel·lícules, aconsegueix fer reflexionar sobre temes tan difícils de plantejar com és la mort i el dol. Aquí resideix el secret d'una producció que va més enllà de l'entreteniment. ■

Litus **Dani de la Orden**

2019